

offtest at yngle i Association med Fjord- og Havterner. Uden at give nærmere Tal oplyser BANG, at Fjordterneerne paa Græsholm 1932 var gaaet betydeligt tilbage. Maaske dette er Grunden til, at Stenvenderen flyttede til Deget, hvor nu Fjordterneren er den i saa høj Grad dominerende Art. Om Grunden til Ederfuglens Forsvinden kan intet siges.

Maa jeg til Slut gøre opmærksom paa, at der p. 28, Linje 14 naturligvis skal staa „Standfugl“, ikke „Strandfugl“, og at ved Indsætningen af Clichéerne Diagrammet Fig. 5 paa p. 42 er vendt forkert; den opadvendende Side skal drejes til venstre, saa Antallet af Ynglefugle (fra 50 til 750) bliver Ordinat.

FINN SALOMONSEN.

HENRIK GRØNVOLD,

f. 6. September 1858, d. 25. Marts 1940.

Da Efterretningen om den kendte Fuglemaler HENRIK GRØNVOLD's Død i London naaede hertil, berørte den kun et Faatal af vor Forenings Medlemmer personligt, idet naturligvis, foruden nogle der i London havde truffet sammen med ham, kun enkelte blandt de ældre Medlemmer kunde kende en Mand, der i snart 50 Aar havde været bosat i London og ikke i den Tid besøgt Danmark. Hans Navn vil jævnlig være traadt dem i Møde, der giver sig af med Ornithologien i de engelsktalende Lande, som Signatur paa tegnede eller malede Gengivelser af Fugle, medens hans Virken som Fuglemaler kun i ringe Grad kom hans Fædreland til Gode.

G. var født i Præstø; hans Fader var Købmand, Konsul H. P. L. GRØNVOLD. Efter Skoletiden kom han i Lære som Modelsnedker paa HERMANSEN's Jernstøberi i Næstved og kom i denne By i Forbindelse med den stærkt fugleinteresserede Apotheker BAAGØE, der havde en stor Samling af udstoppede Fugle. Det var vistnok gennem dette Bekendtskab, at hans Fugleinteresse vakttes eller i hvert Tilfælde styrkedes, og han færdedes meget ude omkring og iagttog Fugle. I 1880 kom han til København, hvor han uddannedes i Maskintegning, blev Modelsnedker hos BURMEISTER & WAIN og arbejdede senere som Tegner paa Tøjhuset. Omkring 1890 havde han foruden denne Ansættelse en Del Arbejder for „Dansk bio-

logisk Station“, i hvis Beretninger fra disse Aar der findes Tegninger af ham. Hans Lyst og Higen var at tegne og male Fugle. De første Fugletegninger fra hans Haand, som blev offentliggjorte, kom i 1888; det var Afbildninger af nyttilkomne Arter til Danmarks Fauna, tegnede som Supplementstavle til Kjærbøllings Fugleværk. I 1891 tegnede og malede han til en Artikel af HERLUF WINGE (Vid. Medd. nath. Foren., 1892) Billedet af en Unge af Steppehønen, et Billede, der tydeligt viser hans ypperlige Anlæg som Fuglemaler, der senere skulde komme til saa smuk en Udvikling. Den danske Ornithologi gjorde kun en Gang senere Brug af hans Evner, idet han til TH. N. KRABBE's Afhandling „To formodede Bastarder af de to Ederfuglearter“ malede et Billede, hvorefter den smukke Tavle, som ledsager Afhandlingen, er fremstillet (Vidensk. Medd. nath. Foren., 1925).

G. var interesseret for og velkendt med den danske Fuglefauna, men har ikke ydet Bidrag til denne udover, at han var Medudgiver af Arbejdet „Næstvedegnens Fugle“, der udkom i 1893. En lille ornithologisk Klub, der kom i Stand i 1892 efter et forgæves Forsøg paa at danne en ornithologisk Forening, blev stiftet i G.'s Hjem.

At skaffe sig et Levebrød som Fugletegner og -maler herhjemme indsaar G. var umuligt, og ved HERLUF WINGE's Hjælp fik han i 1892 en Stilling paa British Museum, væsentlig med at præparere og skelettere mindre Krybdyr, et Arbejde, der ikke tilfredsstillede ham synderligt, men bragte ham i Forbindelse med en Del af de kendte engelske Ornithologer, saaledes at han efter faa Aars Forløb kunde opgive Stillingen paa Museet og kaste sig over Tegning og Maling af Fugle. Paa Museet beholdt han gennem Aarene en Arbejdsplads, hvad selvfølgelig betød meget for ham ved den stadige Adgang til Museets rige Samling.

Det Ønske G. altid havde haft at komme til at virke som Fuglemaler, kan man sige, at han i rigt Maal fik opfyldt. I henimod et halvt hundrede Aar tegnede og malede han Fugle for Ornithologer i England og andetsteds og blev en af de Fuglemalere, der overhovedet har produceret mest. Han malede Fugletavler til det engelske Tidsskrift „The Ibis“, til „British zoological Society's“ forskellige Publikationer, Tav-

lerne med Æg i British Museums Katalog over disse og illustrerede alene eller i Samarbejde med andre en lang Række af dels videnskabelige dels populære Værker om Fugle, af hvilke blot skal nævnes enkelte som B. M. MATHEWS: „The Birds of Australia“; G. E. SHELLY: „The Birds of Africa“; F. D. GODMAN: „A Monograph of the Petrels“. Blandt hans mere populære Arbejder var 38 Tavler til Værket: „Illustrations of the game birds and water fowls of South America“, hvortil H. KIRKE SVANN skrev en kort Tekst; endvidere Illustrationerne til W. H. HUDSON'S: „Rare, vanishing and lost British Birds“ og det Værk, som vel fik den største Udbredelse af dem, han har illustreret, det ogsaa her i Landet velkendte H. E. HOWARD: „The British Warblers“.

G.'s Styrke som Fuglemaler var den omhyggelige, minutiøse og teknisk fuldkomne Gengivelse af Fugle, og han evnede fuldtud det, som maa kræves af en Fuglemaler: Færdigheden i at gengive Fuglens Form, dens Fjerdragt og Farver. Her var hans Felt, og paa dette Omraade naaede han højt, og man ser saa at sige aldrig et mindre vellykket Billede fra hans Haand, men hans Arbejde tog ogsaa Tid. CLAUS NISSEN, der i 1936 udgav „Schöne Vogelbücher“, en Oversigt over den ornithologiske Illustrationskunst, skriver om ham: „GRØNVOLD kan efter den geniale FUERTES' tidlige Død uden Betænkning regnes som den største nulevende videnskabelige Fuglemaler; hans Værker kommer ogsaa i Omfang allerede nu op paa Siden af KEULEMANN'S. Fremfor alt hans Fasanbilleder i BEEBE'S uforlignelige Monografi er i Fjerklædningens Farvepragt og deres levende, sikkert trufne Ydre uovergaaelige. Lignende rige Muligheder, som England formaaede at byde i denne Tid fra WOLFF til GRØNVOLD fandtes ikke for den videnskabelige Illustration i noget andet Land“.

Hvorledes G. naaede sit Maal som Fuglemaler og om hans Virken som saadan, har jeg Vidnesbyrd i den Række Breve, han skrev til mig under sit Londonophold. Præparatorarbejdet paa Museet interesserede ham ikke synderligt, men han uddannede sig videre og gik paa Tegnekursus om Aftenen. Efter nogle Aars Forløb traf han sammen med de kendte Fugletegnere og -malere GOODCHILD, G. E. LODGE og A. THORBURN; den sidstes Billeder beundrede han i høj Grad. I 1898 skri-

ver han, at han nu har tegnet den første Fugletegning for en Englænder og har Bestilling paa flere, saa det maaske lykkes ham at blive Fuglemaler; han tilføjer, at Fortjenesten ikke er daarlig. Aaret efter har han 25 Tavler af sydamerikanske Fugle i Arbejde til Dr. STARCK (dræbt i Boerkrigen), maler desuden en Tavle for „The Ibis“ og Billeder for D. P. FORBES og OGILVIE-GRANT til et Værk om Socotra's Fugle. Omkring Aarhundredskiftet er han stærkt i Gang med Tavlerne til British Museums Værk om Æg, tegner desuden for Prof. MENZBIER i Moskva og for Lord WALTER ROTHSCHILD.

Han kommer nu ogsaa ind paa at tegne en Del for „The Avicultural Magazine“, hvilket Arbejde interesserer ham meget, ogsaa fordi han kommer en Del omkring for at se de Fugle, der ønskes tegnede. Han skriver i 1903, at selv om Fortjenesten ikke er glimrende, er han nu snart kendt af de fleste af vor Jords Ornithologer. Verdenskrigen ødelagde meget for ham som for mange andre, netop som det var begyndt at gaa ham rigtig godt, men han malede og tegnede lige til sin sidste Tid, trods sin høje Alder.

Naaede G. saaledes det Maal, han havde stræbt efter, at blive en kendt Fuglemaler, regnet blandt de største Navne, var han ellers alt andet end tilfreds med sin Tilværelse i London. Han længtes altid efter Danmark, som han aldrig naaede at gense, snart fordi han mente ikke at have Raad til Rejsen, snart fordi han var for travlt beskæftiget med Arbejde. Londons Klima med Regn og Taage plagede ham, og han rejste ikke meget. Han var forskellige Ture omkring i England, var i Belgien, og i 1895 var han med som Præparator paa en Tur over Madeira, de canariske Øer til de ubeboede Salvageøer. Glæden ved Turen forbitredes ham en Del ved, at han led stærkt af Søsøge. I 1910 traf jeg efter 18 Aars Adskillelse G. paa den ornithologiske Kongres i Berlin og tilbragte yderst fornøjelige Dage sammen med ham. Han var da ivrig optaget af sit Arbejde, meget interesseret for Reproduktionen af nogle af hans Billeder, som foretoges paa den Greve'ske Anstalt i Berlin, og han vilde gerne høre om gamle Bekendte i Danmark. Vi aftalte, at han skulde samle nogle af sine Arbejder og sende dem til Danmark, hvor de skulde forevises i ornithologisk Forening; det naaedes aldrig.

Naar G. ikke følte sig hjemme i London, laa det sikkert dels i ydre Forhold, bl. a. Sygdom, dels i visse Ejendommeligheder hos ham selv. Det engelske Sprog naaede han næppe at beherske til Fuldkommenhed; efter at han havde været nogle Aar i London skrev han til mig, at han nu læste Engelsk godt, men mest klarede sig med at tale Tysk. I Omgang var han elskværdig og tiltalende, men han var næppe skabt af det Stof, der let tager imod de forskellige Stød, Livet bringer. Hans Helbred var ikke altid godt, i mange af Brevene klager han over stærk Nervøsitet, der sikkert ogsaa hæmmede hans Arbejdsevne, af og til over stærke Hovedsmerter. Ved et Ulykkestilfælde mistede han i lang Tid sin fulde Førlighed, ligesom anden Sygdom stødte til; i sine sidste Aar fik han en Øjensygdom (Stær), der blindede det ene Øje, noget der dog hævedes gennem Operation.

G. var i 1895 bleven gift med en Landsmandinde; en Datter, der nu er gift i England, har arvet hans Talent, og er uddannet som Malerinde. Gennem alle Aarene boede han i London paa det samme Sted i Nærheden af Battersea Park, hvis sparsomme Fugleliv han jævnlig beretter om. Det var ham sikkert til megen Fornøjelse, at en anden Dansk, KNUD ANDERSEN, i en Aarrække var ansat paa British Museum. Danske Bekendte og Ornithologer modtog han gæstfrit i sit Hjem, og følte sig stadig knyttet til Fædrelandet, med hvilket Forbindelsen dog vistnok i de senere Aar ebbede ud; med HERLUF WINGE vedligeholdte han Forbindelsen til dennes Død. Alder og Sygdom trykkede ham i de senere Aar, og da hans Hustru døde i 1935, skriver han, at alt nu forefalder ham ligegyldigt. Det sidste Brev, jeg fik fra ham, i December 1939, var kun trist; han skriver, at han paa Grund af Krigen og sin Alder var evakueret og levede udenfor London, og jeg kan næppe tænke mig andet, end at Døden kom ham som en Befrielse.

Grønvalds Anseelse som Fuglemaler var uomtvistelig; det økonomiske Udbytte, han havde heraf, svarede næppe dertil; men hans Navn vil altid leve gennem hans Arbejder og regnes sammen med de bedstes indenfor det Felt, han dyrkede.

O. HELMS.